

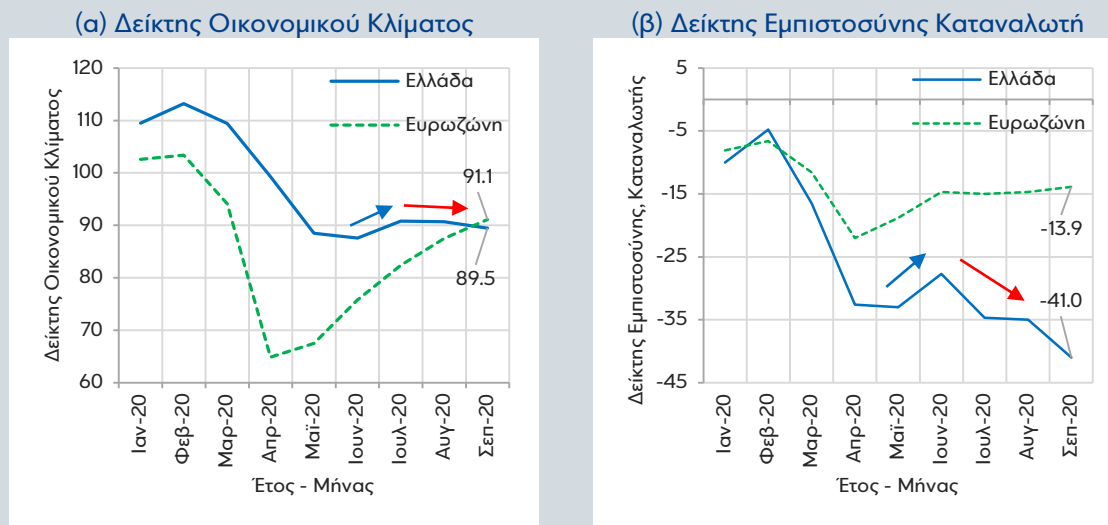
7 ΗΜΕΡΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

2 Οκτωβρίου 2020, Τεύχος 347

Ελαφρά υποχώρηση του δείκτη οικονομικού κλίματος – Μειωμένα τα φορολογικά έσοδα στο οκτάμηνο

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος στην Ελλάδα (πηγή: IOBE και Ευρωπαϊκή Επιτροπή) κινήθηκε ελαφρώς πτωτικά τον Σεπτέμβριο 2020. Διαμορφώθηκε στις 89,5 μονάδες από 90,7 μονάδες τον Αύγουστο 2020. Ο σταθερά μεγάλος αριθμός των ημερήσιων κρουσμάτων και η υψηλή αβεβαιότητα αναφορικά με την εξέλιξη της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 αποτελούν ερμηνευτικούς παράγοντες του προαναφερθέντος αποτελέσματος. Στην Ευρωζώνη, παρά την επιδείνωση της πανδημίας, ο αντίστοιχος δείκτης σημείωσε βελτίωση για 4^ο μήνα στη σειρά, ωστόσο με επιβραδυνόμενο ρυθμό. Σε ότι αφορά τους δείκτες εμπιστοσύνης που συνθέτουν τον δείκτη οικονομικού κλίματος, στη βιομηχανία, στο λιανεμπόριο, στους καταναλωτές και τις κατασκευές σημειώθηκε πτώση τον Σεπτέμβριο 2020, ενώ στις υπηρεσίες καταγράφηκε βελτίωση.

Σχήμα 1: Ελλάδα και Ευρωζώνη – Δείκτης Οικονομικού Κλίματος και Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτή, Εποχικά Διορθωμένα Στοιχεία

Πηγή: (α) Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE), (β) Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (γ) Eurobank Research.

Στα Σχήματα 1 και 2 παρουσιάζουμε τον δείκτη οικονομικού κλίματος και τους επί μέρους δείκτες εμπιστοσύνης στην Ελλάδα και την Ευρωζώνη από τον Ιανουάριο 2020 μέχρι τον Σεπτέμβριο 2020. Μετά την απότομη μείωση στο διάστημα Απριλίου-Μαΐου 2020, ο δείκτης οικονομικού κλίματος στην Ελλάδα σταθεροποιήθηκε, και τον Ιούλιο 2020 κινήθηκε ανοδικά σε μηνιαία βάση. Η σταδιακή άρση των περιοριστικών μέτρων και το άνοιγμα της οικονομίας οδήγησαν σε αυτό το αποτέλεσμα. Παρά

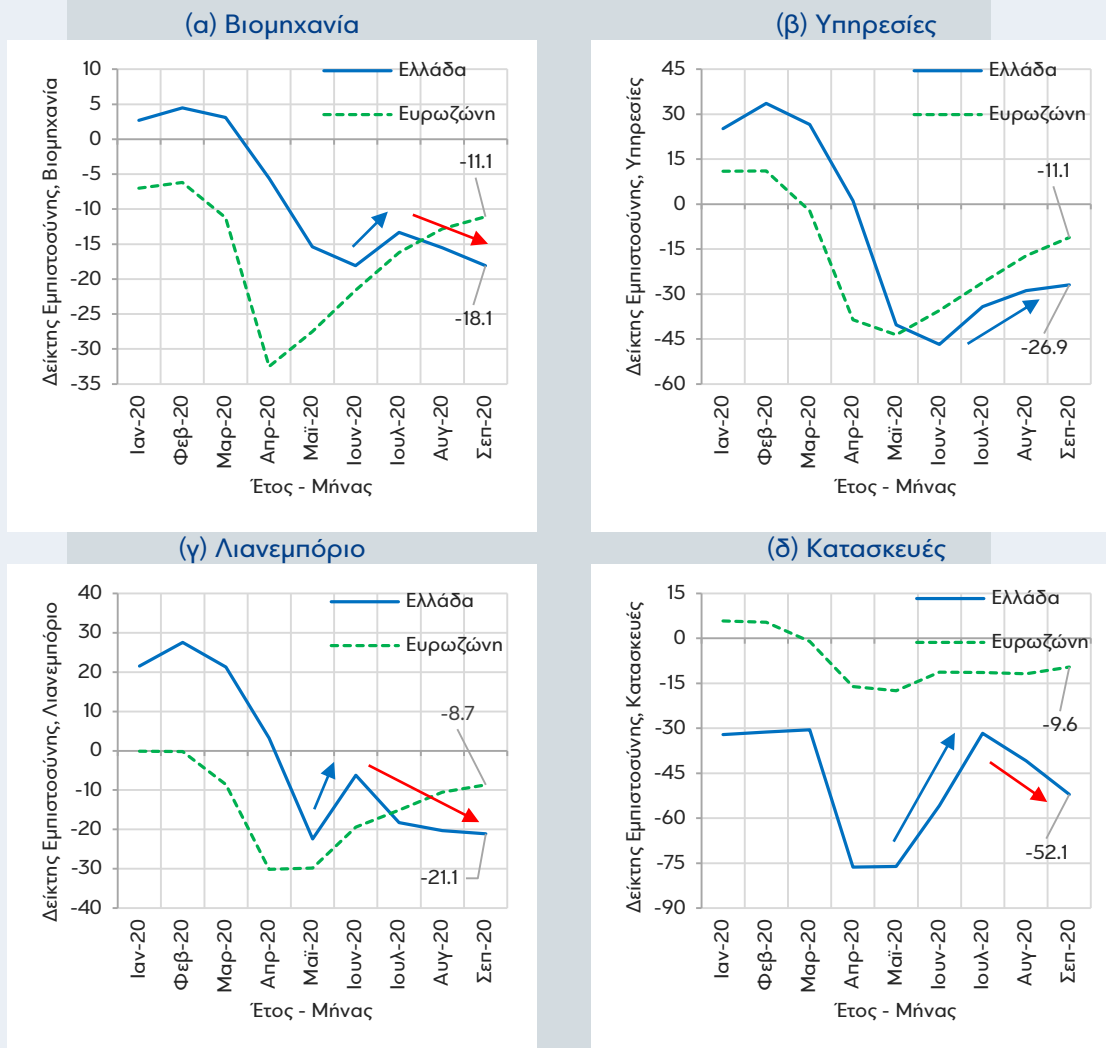
Συγγραφείς

Στυλιανός Γ. Γώγος, PhD
Οικονομικός Αναλυτής
sgogos@eurobank.gr

Ευαγγελία Τσιαμπάου
Οικονομική Αναλύτρια
etsiamprou@eurobank.gr

ταύτα, τον Αύγουστο και τον Σεπτέμβριο 2020 ο δείκτης οικονομικού κλίματος στην Ελλάδα υποχώρησε ξανά. Στην Ευρωζώνη η βελτίωση του οικονομικού κλίματος ξεκίνησε δύο μήνες νωρίτερα σε σχέση με την Ελλάδα – βέβαια η αρχική πτώση ήταν ισχυρότερη – και συνεχίστηκε κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών και του Σεπτεμβρίου 2020, μολοντί με μειούμενο ρυθμό. Ο δείκτης εμπιστοσύνης στη βιομηχανία εξηγεί σε έναν βαθμό το παραπάνω αποτέλεσμα, καθότι στην Ευρωζώνη ανέκαμψε σημαντικά ενώ στην Ελλάδα εξακολουθεί να απέχει κατά πολύ από τα προ πανδημίας επίπεδα.

Σχήμα 2: Ελλάδα και Ευρωζώνη – Δείκτες Εμπιστοσύνης, Βιομηχανία, Υπηρεσίες, Λιανεμπόριο και Κατασκευές, Εποχικά Διορθωμένα Στοιχεία

Πηγή: (α) Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ), (β) Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (γ) Eurobank Research.

Εν κατακλείδι, η αναζωπύρωση των κρουσμάτων COVID-19 και η αυξημένη αβεβαιότητα οδήγησαν σε χειροτέρευση των δεικτών εμπιστοσύνης επιχειρήσεων και νοικοκυριών στην Ελλάδα τον Σεπτέμβριο 2020. Τα εν λόγω στοιχεία δημιουργούν ερωτηματικά για την επίδοση της οικονομίας στο 4^ο τρίμηνο 2020. Επιπρόσθετα, σηματοδοτούν την εξάρτηση που υπάρχει ανάμεσα στους δείκτες οικονομικής συγκυρίας και την εξέλιξη της πανδημίας. Εντούτοις, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο βαθμός ευαισθησίας δεν είναι το ίδιο ισχυρός με τον αντίστοιχο στην αρχή της υγειονομικής κρίσης. Έχει

συσσωρευτεί γνώση, και θα συνεχίσει να συσσωρεύεται, που καθιστά περισσότερο αποτελεσματικά τα μέτρα αντιμετώπισης της τρέχουσας κρίσης, τόσο σε υγειονομικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία εκτέλεσης του κρατικού προϋπολογισμού (ΚΠ), για την περίοδο Ιανουαρίου – Αυγούστου 2020, τα καθαρά έσοδα παρουσίασαν υστέρηση έναντι του στόχου (που έχει περιληφθεί στην εισηγητική έκθεση του Προϋπολογισμού 2020) κατά €2.404 εκατ. σε τροποποιημένη ταμειακή βάση. Από την πλευρά των δαπανών καταγράφηκε αύξηση έναντι του στόχου κατά €4.385 εκατ. Ως εκ τούτου, το πρωτογενές αποτέλεσμα και το ισοζύγιο ΚΠ ήταν χαμηλότερα σε σχέση με τον στόχο κατά €6.636 και €6.789 εκατ. αντίστοιχα.

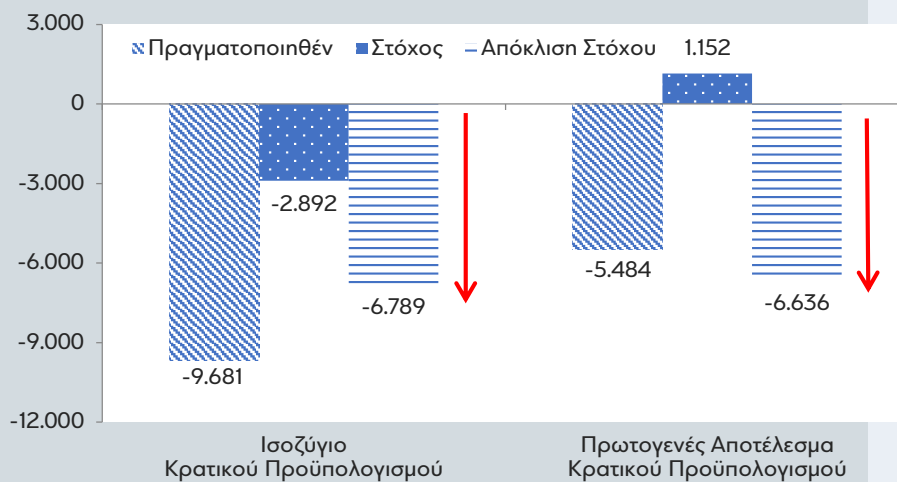
Αναλυτικότερα, για την περίοδο Ιανουαρίου – Αυγούστου 2020, τα καθαρά έσοδα ΚΠ διαμορφώθηκαν σε €30.050 εκατ., παρουσιάζοντας αρνητική απόκλιση από το στόχο των €32.455 εκατ. κατά €2.404 εκατ. (ή κατά 7,4%), η οποία κατά κύριο λόγο οφείλεται στη μείωση της οικονομικής δραστηριότητας λόγω της υγειονομικής κρίσης, καθώς και στην επίπτωση από τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπισή της. Πιο συγκεκριμένα, τα έσοδα από φόρους διαμορφώθηκαν στα €26.996 εκατ., μειωμένα σε σχέση με τον στόχο κατά €3.645 εκατ. (ή κατά 11,9%), μείωση η οποία προέρχεται κυρίως από τις εξής κατηγορίες φόρων: ΦΠΑ κατά €1.996 εκατ. (ή -16,6%), ειδικό φόρο κατανάλωσης κατά €515 εκατ. (ή -10,8%) και φόρος εισοδήματος κατά €655 εκατ. (ή -7%). Ειδικότερα για τον μήνα Αύγουστο 2020, τα έσοδα από φόρους ανήλθαν σε €4.326 εκατ., μειωμένα κατά €67 εκατ. (ή κατά 1,5%) έναντι του μηνιαίου στόχου που έχει περιληφθεί στην εισηγητική έκθεση του Προϋπολογισμού 2020¹. Αντιθέτως, τα έσοδα του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) παρουσίασαν θετική απόκλιση σε σχέση με τον στόχο κατά €1.294 εκατ. (ή κατά 51,5%), ενώ σημειώνεται ότι τον μήνα Ιούλιο εισπράχθηκε ποσό ύψους €644 εκατ. από ANFAs, τα οποία δεν είχαν προβλεφθεί στον Προϋπολογισμό του 2020 (ποσό που συμπεριλαμβάνεται στον λογαριασμό «Μεταβιβάσεις»).

Από την πλευρά των δαπανών, καταγράφηκε υπέρβαση έναντι του στόχου της τάξης των €4.385 εκατ. (τροποποιημένη ταμειακή βάση, € 39.731 εκατ. σε σύγκριση με τον στόχο των € 35.346 εκατ.). Η διαφορά αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο: α) στη δαπάνη αποζημίωσης ειδικού σκοπού (μισθωτών και επιστημόνων) λόγω της πανδημίας του COVID-19, ύψους περίπου €1.189 εκατ., β) στη δαπάνη ενίσχυσης επιχειρήσεων με την μορφή επιστρεπτέας προκαταβολής ύψους περίπου €864 εκατ., γ) στη δαπάνη έκτακτης επιχορήγησης προς τον ΕΦΚΑ και τον ΕΟΠΥΥ για την κάλυψη υστέρησης εσόδων από τις μειωμένες ασφαλιστικές εισφορές λόγω της πανδημίας, ύψους €420 και €263 εκατ. αντίστοιχα, δ) στις αυξημένες δαπάνες του ΠΔΕ κατά €1.887 εκατ., κυρίως λόγω των δαπανών για αποζημίωση ειδικού σκοπού επιχειρήσεων και αυτοαπασχολούμενων και για επιδότηση τόκων δανείων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων λόγω της πανδημίας του COVID-19, και ε) στις αυξημένες πληρωμές για τόκους κατά €159 εκατ.

¹ Ωστόσο, να σημειωθεί ότι σύμφωνα με τις επικαιροποιημένες μηνιαίες εκτιμήσεις που περιλαμβάνονται στο Πρόγραμμα Σταθερότητας το οποίο κατατέθηκε στην Ε.Ε. στις 30 Απριλίου και οι οποίες περιέχουν τις επιπτώσεις των μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19, τα έσοδα από φόρους για το μήνα Αύγουστο 2020 ήταν αυξημένα (σε σχέση με τις επικαιροποιημένες εκτιμήσεις του προγράμματος σταθερότητας) κατά €344 εκατ. (ή κατά 8,6%), λόγω της είσπραξης της πρώτης και της δεύτερης δόσης του φόρου εισοδήματος απ' όσους έκαναν χρήση της παράτασης υποβολής των φορολογικών υποχρεώσεων έως το τέλος Αυγούστου, ενώ για το οκτάμηνο Ιανουαρίου-Αυγούστου κατά €308 εκατ. (ή κατά 1,2%).

Βάσει των παραπάνω στοιχείων, το πρωτογενές αποτέλεσμα για την περίοδο Ιανουαρίου – Αυγούστου 2020 διαμορφώθηκε σε έλλειμμα ύψους €5.484 εκατ., έναντι στόχου για πρωτογενές πλεόνασμα €1.152 εκατ. (ήτοι χαμηλότερο κατά €6.636 εκατ.) και πρωτογενούς πλεονάσματος €2.906 εκατ. σε σχέση με το αντίστοιχο αποτέλεσμα για την ίδια περίοδο του 2019. Το ισοζύγιο ΚΠ παρουσίασε έλλειμμα ύψους €9.681 εκατ. έναντι στόχου για έλλειμμα €2.892 εκατ. (ήτοι υψηλότερο έλλειμμα κατά €6.789 εκατ.) και έναντι ελλείμματος € 1.588 εκατ. για το αντίστοιχο διάστημα του 2019.²

Σχήμα 4: Ελλάδα – Εκτέλεση Κρατικού Προϋπολογισμού, Ιανουάριος – Αύγουστος 2020 (εκατ. €, σε τροποποιημένη ταμειακή βάση)

Πηγή: (α) Υπουργείο Οικονομικών (ΥΠΟΙΚ), (β) Eurobank Research.

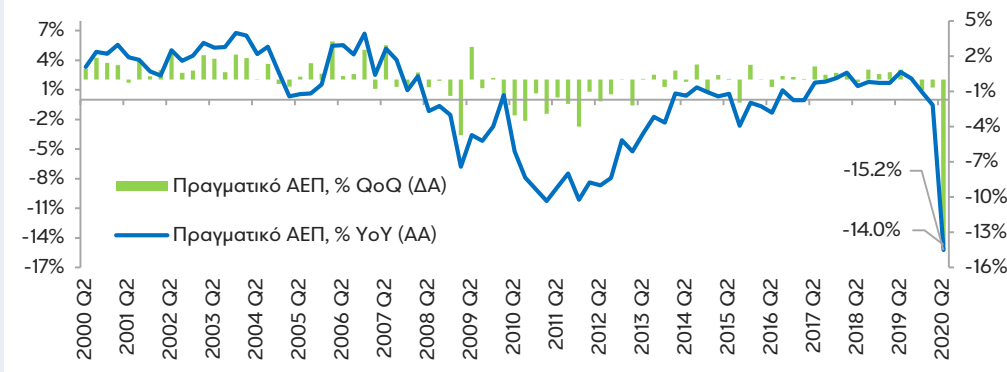
² Σημειώνεται ότι οι στόχοι του Προϋπολογισμού 2020 δεν έχουν αναθεωρηθεί ώστε να λάβουν υπόψη τους την αύξηση των δαπανών από τον συμπληρωματικό προϋπολογισμό των 5,5 δις που ψηφίστηκε στις αρχές Απριλίου και την (αναμενόμενη) μείωση των εσόδων εξαιτίας της πανδημίας του COVID-19. Οι στόχοι παραμένουν εκεί που είχαν οριστεί όταν ψηφίστηκε ο Προϋπολογισμός 2020 (στα τέλη Νοεμβρίου 2019).

Πίνακας Α1: Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη της Ελληνικής Οικονομίας

Πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (εποχικά διορθωμένα στοιχεία)

Το 2^ο τρίμηνο 2020 η ετήσια % μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ ήταν -15,2% (-0,5% (2020Q1) και +2,8% (2019Q2)), η αντίστοιχη τριμηνιαία % μεταβολή ήταν -14,0% (-0,7% (2020Q1) και +0,9% (2019Q2))

Προβλέψεις για το σύνολο του έτους - Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ιουλ-2020: 2019 +1,9%, 2020 -9,0%, 2021 6,0%

ΑΕΠ (% YoY & % QoQ)

Περίοδος: 2000Q2–2020Q2

Στοιχεία: τριμηνιαία

Μέσος Όρος: +0,2%

Διάμεσος: +1,0%

Μέγιστο: +6,8% (2003Q4)

Ελάχιστο: -15,2% (2020Q2)

ΑΑ = αριστερός άξονας

ΔΑ = δεξιός άξονας

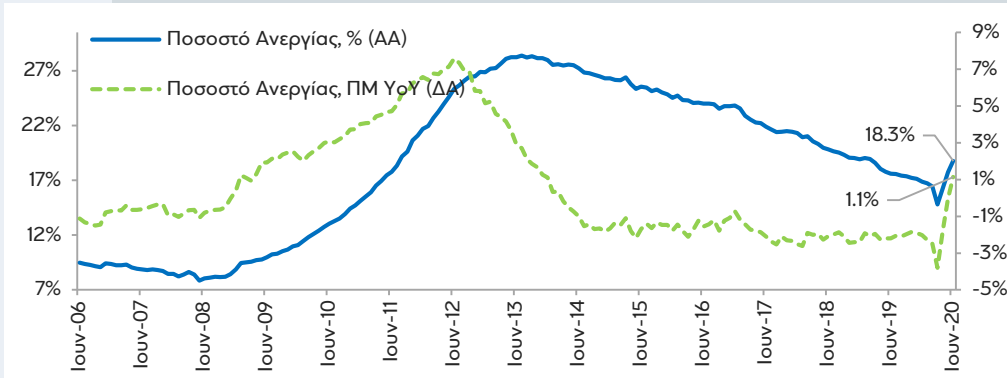
Δημοσίευση: 3/9/2020 (προσωρινά στοιχεία)

Επομ. δημ.: 4/12/2020 (προσωρινά στοιχεία)

Ποσοστό Ανεργίας (εποχικά διορθωμένα στοιχεία)

Τον Ιούνιο 2020 το ποσοστό ανεργίας διαμορφώθηκε στο 18,3% (17,3% (5/2020) και 17,1% (6/2019)) και το αντίστοιχο μέσο ετήσιο μέγεθος (ΜΟ 12 μηνών) ήταν στο 16,5% (16,4% (5/2020) και 18,3% (6/2019))

Προβλέψεις για το σύνολο του έτους - Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μαϊ-2020: 2019 17,3%, 2020 19,9%, 2021 16,8%

Ποσοστό Ανεργίας (%)

Περίοδος: 5/2006-5/2020

Στοιχεία: μηνιαία

Μέσος Όρος: 18,1%

Διάμεσος: 18,8%

Μέγιστο: 27,9% (7/2013)

Ελάχιστο: 7,4% (5/2008)

ΑΑ = αριστερός άξονας

ΔΑ = δεξιός άξονας

ΠΜ = ποσοστ, μοναδ,

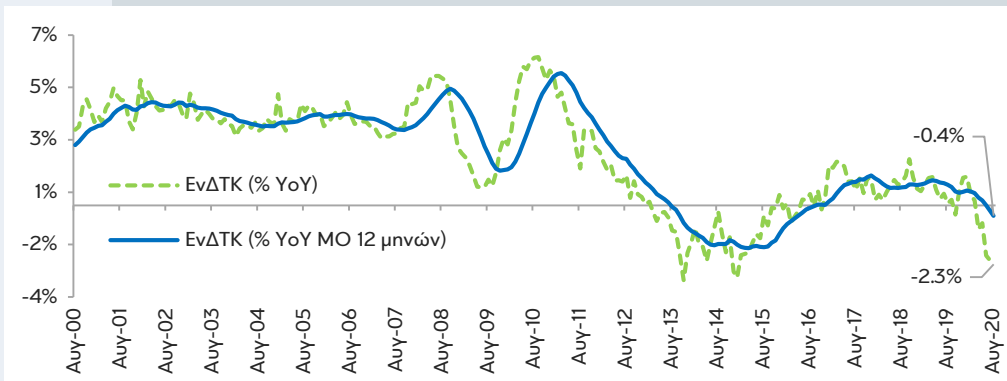
Δημοσίευση: 10/9/2020

Επομ. δημ.: 8/10/2020

Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή

Τον Αύγουστο 2020 η ετήσια % μεταβολή του ΕνΔΤΚ ήταν -2,3% (-2,1% (7/2020) και +0,1% (8/2019)) και η αντίστοιχη μέση ετήσια % μεταβολή (ΜΟ 12 μηνών) ήταν -0,4% (-0,2% (7/2020) και +0,8% (8/2019))

Προβλέψεις για το σύνολο του έτους - Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ιουλ-2020: 2019 +0,5%, 2020 -0,5%, 2021 +0,5%

ΕνΔΤΚ (% YoY)

Περίοδος: 8/2000-8/2020

Στοιχεία: μηνιαία

Μέσος Όρος: +1,9%

Διάμεσος: +2,6%

Μέγιστο: +5,7% (9/2010)

Ελάχιστο: -2,9% (11/2013)

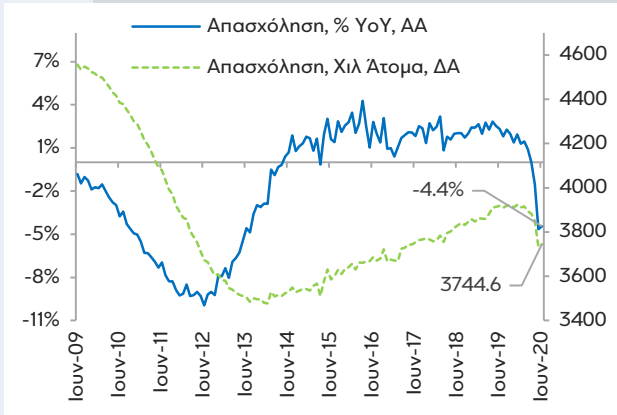
Δημοσίευση: 10/9/2020

Επομ. δημ.: 9/10/2020

Πηγή: (α) Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), (β) Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission), (γ) Eurobank Research

Πίνακας Α2: Δείκτες Οικονομικής Δραστηριότητας (υψηλής συχνότητας) της Ελληνικής Οικονομίας

Απασχόληση (σύνολο οικονομίας): -4,4% YoY τον Ιουλ-20 από -4,6% YoY τον Μαι-20, +0,2% YoY την περίοδο Ιουλ-19 – Ιουλ-20 (12Μ) από +2,3% YoY την περίοδο Ιουλ-18 – Ιουλ-19 (επόμενη δημοσίευση: 8/10/2020)

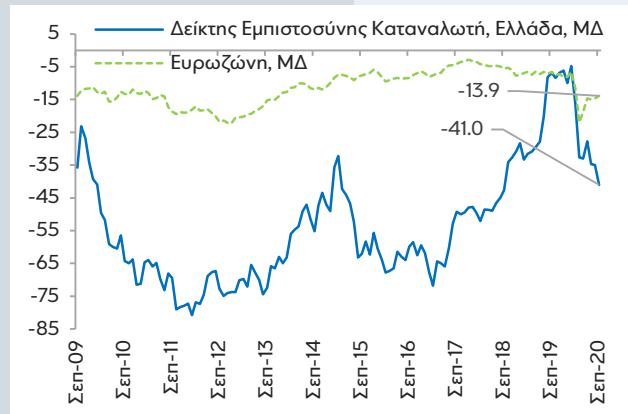
Δείκτης Οικονομικού Κλίματος: 89,5 ΜΔ τον Σεπ-20, -1,2 ΜΔ MoM και -18,8 ΜΔ YoY τον Σεπ-20 από -0,1 ΜΔ MoM και -18,8 YoY ΜΔ τον Αυγ-20 (επόμενη δημοσίευση: 29/10/2020)

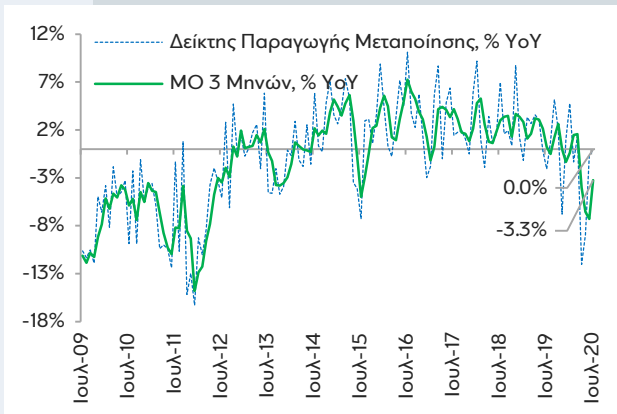
Δείκτης Όγκου Λιανικού Εμπορίου: -0,9% MoM και -2,7% YoY τον Ιουλ-20 από +1,9% MoM και -2,4% YoY τον Ιούνιο-20, -1,1% YoY την περίοδο Αυγ-19 – Ιουλ-20 (12Μ) από 0,0% YoY την περίοδο Αυγ-18 – Ιουλ-19 (επόμενη δημοσίευση: 30/10/2020)

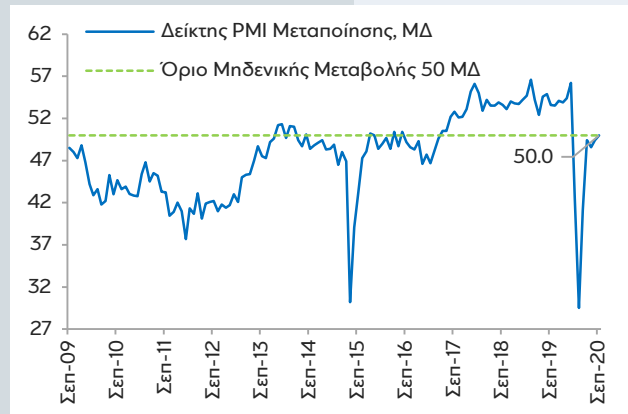
Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτή: -41,0 ΜΔ τον Σεπ-20, -6,0 ΜΔ MoM και -34,2 ΜΔ YoY τον Σεπ-20 από -0,3 ΜΔ MoM και -26,8 ΜΔ YoY τον Αυγ-20 (επόμενη δημοσίευση: 29/10/2020)

Δείκτης Παραγωγής Μεταποίησης: +2,2% MoM και -0,0% YoY τον Ιουλ-20 από +5,7% MoM και -0,7% YoY τον Ιουν-20, -1,3% YoY την περίοδο Αυγ-19 – Ιουλ-20 (12Μ) από +1,9% YoY την περίοδο Αυγ-18 – Ιουλ-19 (επόμενη δημοσίευση: 9/10/2020)

Δείκτης PMI Μεταποίησης: 50,0 ΜΔ τον Σεπ-20, +0,6 ΜΔ MoM και -3,6 ΜΔ YoY τον Σεπ-20 από +0,8 ΜΔ MoM και -5,5 ΜΔ YoY τον Αυγ-20 (επόμενη δημοσίευση: 2/11/2020)

Πηγή: (α) Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), (β) Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ), (γ) IHS Markit, (δ) Eurobank Research, **Σημείωση:** (α) ως ΜΔ ορίζουμε τις μονάδες δείκτη, ως ΜΟ τον μέσο όρο και ως MoM και YoY τη μηνιαία και την ετήσια μεταβολή αντίστοιχα,

Ομάδα Ανάλυσης και Έρευνας

Δρ, Τάσος Αναστασάτος | Επικεφαλής Οικονομολόγος Ομίλου Eurobank
tanastasatos@eurobank.gr | + 30 214 40 59 706

Άννα Δημητριάδου
Οικονομική Αναλύτρια
andimitriadou@eurobank.gr
+ 30 210 37 18 793

Ιωάννης Γκιώνης
Ανώτερος Οικονομολόγος
igkionis@eurobank.gr
+ 30 214 40 59 707

Δρ, Στυλιανός Γώγος
Οικονομικός Αναλυτής
sgogos@eurobank.gr
+ 30 210 37 18 733

Μαρία Κασόλα
Οικονομική Αναλύτρια
mkasola@eurobank.gr
+ 30 210 33 18 708

Όλγα Κοσμά
Ερευνήτρια Οικονομολόγος
okosma@eurobank.gr
+ 30 210 37 18 728

Παρασκευή Πετροπούλου
Ανώτερη Οικονομολόγος
ppetroπουλου@eurobank.gr
+ 30 210 37 18 991

Δρ, Θεόδωρος Σταματίου
Ανώτερος Οικονομολόγος
tstamatou@eurobank.gr
+ 30 214 40 59 708

Ευαγγελία Τσιαμπρού
Οικονομική Αναλύτρια
etsiamprou@eurobank.gr
+ 30 214 40 59 712

Περισσότερες εκδόσεις μας διαθέσιμες στην ηλεκτρονική διεύθυνση που ακολουθεί: <https://www.eurobank.gr/en/group/economic-research>
Εγγραφείτε ηλεκτρονικά, σε: <https://www.eurobank.gr/el/omilos/oikonomikes-analuseis/forma-ekdilosis-endiaferontos>
Ακολουθήστε μας στο twitter: https://twitter.com/Eurobank_Group
Ακολουθήστε μας στο LinkedIn: <https://www.linkedin.com/company/eurobank>

DISCLAIMER

This report has been issued by Eurobank S.A. ("Eurobank") and may not be reproduced in any manner or provided to any other person. Each person that receives a copy by acceptance thereof represents and agrees that it will not distribute or provide it to any other person. This report is not an offer to buy or sell or a solicitation of an offer to buy or sell the securities mentioned herein, Eurobank and others associated with it may have positions in, and may effect transactions in securities of companies mentioned herein and may also perform or seek to perform investment banking services for those companies. The investments discussed in this report may be unsuitable for investors, depending on the specific investment objectives and financial position. The information contained herein is for informative purposes only and has been obtained from sources believed to be reliable but it has not been verified by Eurobank. The opinions expressed herein may not necessarily coincide with those of any member of Eurobank. No representation or warranty (express or implied) is made as to the accuracy, completeness, correctness, timeliness or fairness of the information or opinions herein, all of which are subject to change without notice. No responsibility or liability whatsoever or howsoever arising is accepted in relation to the contents hereof by Eurobank or any of its directors, officers or employees. Any articles, studies, comments etc, reflect solely the views of their author. Any unsigned notes are deemed to have been produced by the editorial team. Any articles, studies, comments etc, that are signed by members of the editorial team express the personal views of their author.

